

ÕIEND

temaatilise riikliku järelevalve läbiviimise kohta Friedebert Tuglase nim Ahja Koolis

I. SISSEJUHATUS

1. Teematilise riikliku järelevalve (järelevalve) läbiviimise aluseks Friedebert Tuglase nimelises Ahja Koolis (kool) on haridus- ja teadusministri 30.04.2013 määrus nr 11 ja Põlva maavanema 11.09.2013 korraldus nr 1-1/2013/357.

2. Järelevalvet õpilase arengu toetamise, sh hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamise, personali töökorralduse ja täienduskoolituse korraldamise ning Eesti Hariduse Infosüsteemis andmete õigsuse üle koolis teostas Põlva Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna peaspetsialist inspektor Monika Adamson perioodil 13.–22.01.2014.

3. Järelevalve läbiviimisel kontrolliti kooli tegevuse vastavust õigusaktidele, vesteldi direktori, õppealajuhataja, tugispetsialisti ja õpetajatega. Teematilise järelevalve läbiviimisel kontrolliti kooli põhimäärust, arengukava, õppekava, sisehindamise aruannet, erivajadustega laste õppe- ja kasvatustegevuse korraldamist ning dokumentatsiooni, õpetajate ja tugispetsialistide töö ja täienduskoolituse korraldust, andmete vastavust Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS) olevate andmetega.

4. Lühülevaade õppeasutusest:

1) Fr. Tuglase nim Ahja Kool on munitsipaalkool, mis asub aadressil Tartu mnt 23, Ahja, Ahja vald, 63710 Põlva maakond. Registrikood 75023024.

2) Fr. Tuglase nim Ahja Kool on põhikool.

3) Kooli pidaja on Ahja Vallavalitsus.

4) Õppekeel on eesti keel.

5) Õpilaste üldarv on 67 (EHIS-e andmed 13.01.2014). Koolis on 9 klassikomplekti.

6) EHIS-e 13.01.2014 andmetel oli pedagoogide üldarv 19, sh direktor, õppealajuhataja, eripedagoog, logopeed.

II. OLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS

1. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilase õppe korraldamine

Kooli õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise alusdokumendiks on õppekava, mis on kinnitatud direktori 31.08.2013 käskkirjaga nr 2-1/9-1. Õppekava on eelnevalt läbi arutatud ja heaks kiidetud õppenõukogus 29.08.2013 ja hoolekogus 11.09.2013. Puudub õpilasesinduse arvamusi. Kooli õppekava on avalikustatud kooli veebilehel.

Kooli õppekava sisaldab peatükki hariduslike erivajadustega õpilased, mis on lakooniline kirjeldus, sisaldades väljavõtteid põhikooli riikliku õppekava paragrahvidest. Kirjeldamata on koolis rakendatud tugimeetmed ning meetmete rakendamise eesmärgid, mille määratlus aitab hilisema tegevuse käigus hinnata tugimeetmete tõhusust ja mõjusust. Reguleerimata on ka HEV-õpilaste hindamine. Puuduvad detailselt lahtikirjutatud tegevused, arvestades konkreetset kooli olusid ja vajadusi.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 lg 3 alusel on direktor 29.08.2011 käskkirjaga 6-5/7-22 määranud kooli HEV-õpilaste õppe koordineerijaks (HEVKO) kooli õppealajuhataja, kes täidab 0,5 koormusega õppealajuhataja töökohustusi ja 0,25 koormusega HEVKO ülesandeid.

Olemas on HEVKO ametijuhend, mis sisaldab järgmisi ülesandeid: koordineerida tugisüsteemi koostööd koolis ja väljaspool kooli; kaardistada koostöös tugisüsteemi spetsialistide ja aineõpetaja või klassijuhatajaga HEV-õpilased; määrata koostöös tugisüsteemi spetsialistiga HEV-õpilasele sobiv õpiabivorm ja koostada individuaalne õppekava (IÕK); jälgida õpiabi tõhusust; vastavalt vajadusele kutsuda kokku tugisüsteemi töögrupi; lastevanemate nõustamine; juhtkonnale ettepanekute tegemine tugisüsteemi töö parendamiseks; vastutab tugisüsteemi dokumentatsiooni täitmise eest; koostöö kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või konstaabliga.

Individuaalse arengu jälgimise kaardi (ÕIK) koostamise ja täitmise eest vastutavaks isikuks on direktor määranud 20.01.2014 käskkirjaga nr 6-5/1 õppealajuhataja ja klassijuhatajad. Koolis on 19-le õpiraskustega õpilastele avatud ÕIK-id.

Tugimeetmetena on koolis rakendatud: parandusõpe, logopeediline abi, väikeklass, individuaalne õppekava ja pikapäevarühm.

Järelevalve läbiviimise käigus selgitati välja õpilaste arv, kes on arvatud hariduslike erivajadustega õpilasteks. Kuna kool on õpilaste üldarvult väike, jõuavad õpetajad ja tugispetsialistid märgata iga last ning pakkuda vastavalt individuaalsele vajadusele tuge õpilase arengu toetamiseks. HEV-õpilaste arv on 24 õpilast, mis on 36% õpilaste üldarvust. Neist I kooliastme õpilasi on 9, mis on 13% õpilaste arvust. II kooliastme õpilasi on 6, mis on 8% õpilaste arvust. III kooliastme õpilasi on 13, mis on 19% õpilaste arvust. Koolis kontrollitud dokumentide andmed ja EHISE andmed ühtisid.

13.01.2014 EHISE andmetel jagunesid hariduslike erivajaduste järgi 24 õpilast alljärgnevalt:

- 1) Aktiivsus- ja tähelepanuhäire – 7 õpilast
- 2) Kirjutamis-, lugemis- ja/või arvutusraskus – 15 õpilast
- 3) Kasvatusraskus – 1 õpilane
- 4) Düsgraafia – 1 õpilane
- 5) Tervislikud põhjused – 2 õpilast
- 6) Ajutine õpiraskus – 3 õpilast
- 7) Käitumisprobleemid – 1 õpilane
- 8) Tundeelu- ja käitumishäired – 3 õpilast
- 9) Kerge intellektipuu – 2 õpilast
- 10) Autismi spektri häired – 1 õpilane
- 11) Õpiabirühm ajutiste õpiraskustega õpilastele – 14 õpilast
- 12) Õpiabirühm logopeedilise abi osutamiseks – kokku 13 õpilast
- 13) Individuaalne õppekava – 6 õpilast
- 14) Väikeklass – 3 õpilast

Mitmel õpilasel esineb üheaegselt mitu hariduslikku erivajadust, neid õpilasi oli kokku 18.

Väikeklassi 3-st õpilasest õpib 1 õpilane lihtsustatud riikliku õppekava järgi.

Kooli põhimääruse § 13 lõikes 2 on sätestatud, millised hariduslike erivajadustega õpilaste klassid ja rühmad koolis tegutsevad, mis vastab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 51 lõikes 2 sätestatule.

Ülevaate HEV-õpilaste õppekorraldusest koolis andis vestlus HEVKOga. Õpiraskustega õpilaste esmane toetamine toimub klassi- või aineõpetaja poolt õppetunnis. Kui õpetaja poolt osutatud abi ei ole tulemuslik, alustatakse koostööd HEVKOga. Klassijuhataja koostöös HEVKOga avab individuaalse arengu jälgimise kaardi (ÕIK). Õpiraskuste püsimisel, selgitatakse välja selle põhjused koostöös tugispetsialisti ja HEVKOga ning määratakse vastav tugimeede. Kõik juhtumid arutatakse läbi koolis moodustatud õpiabi töörühm- tugikomisjonis, kuhu kuuluvad: direktor, õppealajuhataja, logopeed, eripedagoog, klassijuhataja, aineõpetaja(d), sotsiaaltöötaja ning vajadusel ka Põlvamaa Õppenõustamiskeskuse spetsialistid. Tugirühma ümarlaua nõupidamised toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem kui 2 korda kuus.

Õpiraskustega õpilaste toetamiseks on koolis avatud õpiabirühmad ajutiste õpiraskustega õpilastele ja logopeedilise abi osutamiseks. Õpiabitundides arendatakse kognitiivseid oskusi ning kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi. Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal, milles on õpilasel täheldatud raskusi ning ka pärast õppetunde. Kooli tunniplaani alusel on korraldatud õpiabi tunnid: 1.–9. klassi õpilastele (matemaatika ja üldarendavad oskused ning lisaks logopeed-eripedagoogi juures lugemis- ja kirjutamisvilumuste õppimine). Õpiabirühmade nimekirjad on läbi arutatud õppenõukogus ja kinnitatud 06.11.2013 direktori käskkirjaga nr 3-15/13.

Koolis tegutseb pikapäevarühm. Kool võimaldab pikapäevarühmas õppimist kõigil kooliastmetel. Pikapäevarühma nimekirjas on 21 õpilast. Nimekiri on moodustatud lastevanemate avalduste alusel ning on kinnitatud 18.09.2013 direktori käskkirjaga nr 3-15/4. Pikapäevarühma nimekirja on täiendatud ühe lapse võrra 11.10.2013 direktori käskkirjaga nr 3-15/5. Kooli veebilehel on avalikustatud ja kinnitatud 29.09.2010 direktori käskkirjaga ja muudetud 09.09.2013 nr 2-1/ 9-10 pikapäevarühma töökord, mis vastab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 38 lõikes 2 sätestatule.

Hariduslike erivajadustega õpilaseks 24 õpilase seas ei ole arvatud andekaid õpilasi. Andekate õpilaste juhendamist eraldi koolis ei korraldata. Vestluses õppealajuhataja ja direktoriga selgus, et kõik klassiõpetajad valmistavad õpilasi ette olümpiaadidele, konkurssidele. Andekad õpilased on kaasatud erinevatesse koolis tegutsevatesse huviringidesse. Õpilastele on loodud head võimalused osaleda huviringide töös, võtta osa piirkondlikest, maakondlikest ja vabariiklikest õpilasvõistlustest, konkurssidest, olümpiaadidest. Aktiivsete õpilaste grupp on kogunenud õpilasesindusse, kus nende võimeid rakendatakse ja arendatakse kooli hüvanguks huvijuhi eestvedamisel. Edukatele õppuritele on kool korraldanud õpilasi arendavaid väljasõite.

Aastatel 2010–2013 tegutses koolis õppealajuhataja eestvedamisel aktiivselt Priimuste Kogu. Priimuste Kogusse kuulusid õpilased, kelle õppeveerandi õpitulemused, käitumine ja hoolsus hinnati hinnetega „4“ ja „5“. Priimuste kogu peaesmärgiks oli kasvatada õpilastes vastutustunnet ning rakendada edukaid ja aktiivseid õpilasi kooli arendustegevuse korraldamisel. Priimuste Kogu tuumiku ülesandeks oli veerandite lõpus koostada kokkuvõtted klasside hinnetest, käitumisest, puudumistest, üritustel osalemisest. Nimetatud tegevustega paranes koolis õppeedukuse kvaliteeti, suurenes eeskujulik käitumise ja hoolsusega õpilaste hulk, samuti ka aktiivne tegutsemine kooli ning valla üritustel. Priimuste Kogu võistluse peaa hinnaks oli sügisene merereis Stockholmi.

2013/2014. õppeaastast Priimuste Kogu tegevus sellises mahus enam ei toimi. Põhjustena tõi õppealajuhataja, kes oli eestvedaja, välja nelja aastase tegevuse ammendumise ning ka õppealajuhataja ametikoha koormuse vähenemise ja HEV-koordineerija töökohustuste suurenemise.

Õpilaste arengu toetamiseks korraldatakse koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguestlus. Arenguestluse korraldamise tingimused ja kord on kehtestatud 31.08.2012 direktori käskkirjaga nr 2-1/8-4 ning on esitatud arvamuse andmiseks õppenõukogule 30. augusti 2012 kirjaga nr 10 ja hoolekogule saadetud tutvumiseks 07.03.2012 e-kirja teel.

Arenguestluse kord on kättesaadav ka kooli veebilehelt.

Tabel 1. HEV-õppe korraldus

Kehtestatud õppekavas (jah/ei)	Kooli õppenõukogu arvamus (jah/ei)	Kooli hoolekogu arvamus (jah/ei)	Kooli õpilasesinduse arvamus (jah/ei)	Õppekava avalikustamine veebis (jah/ei)	Koordineerija määramine (dir kk nr, kuupäev)
jah	jah	jah	ei	jah	6-5/7-22, 29.08.2011

Tabel 2. Rakendatavad tugimeetmed HEV-õpilase arengu toetamiseks

Tugimeetmed	Haridusliku erivajadusega õpilaste arv		Individuaalse arengu jälgimise kaart	
	EHIS	Dok	Õpilaste arv	% HEV õpilaste arvust
Õpiabirühm põhiharidust omandavatele õpilastele eripedagoogilise abi osutamiseks	14	14	0	0%
Õpiabirühm põhiharidust omandavatele õpilastele logopeedilise abi osutamiseks	13	13	10	77%
Väikeklass	3	3	3	100%
Individuaalne õppekava	6	6	6	100%
Kokku	37 (24)	37 (24)	19 (24)	100%

1.1 Tugispetsialistide koosseis ja ettevalmistus

Ahja Vallavalitsus on 25.01.2012 kehtestanud määrusega nr 2 „Koolitöötajate koosseisu kinnitamise korra“, millega on täidetud PGSi § 74 lg 2.

20.01.2014 on Ahja Vallavalitsus kehtestanud määrusega nr 1 „Friedebert Tuglase nim Ahja Kooli töötajate koosseisu ja ametikohtade suuruse“, kuhu kuuluvad järgmised tugispetsialistid: HEV-koordineerija 0,25 ametikohta, logopeed 0,5 ametikohta, eripedagoog 1,19 ametikohta.

EHIS-es kajastatud tugispetsialistide andmed on vastavuses koolis kontrollitud dokumentidega.

Koolis on tagatud eripedagoogi, õpiabirühma ja logopeedi teenus. Logopeedi ametikoht 1,0 on jagatud kooli ja lasteaia vahel.

Psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenust osutab koolile vajadusel Põlvamaa Õppenõustamiskeskus, millega on täidetud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lg 2, mis sätestab et õpilasele tagatakse vähemalt eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.

Arvestades HEV-spetsiifikat, on viimase viie aasta jooksul tugispetsialistid koosseisus: eripedagoog, logopeed ja õpiabirühma õpetaja läbinud täienduskoolitusi mahus 286 tundi.

Eripedagoog on lõpetanud 2008. aastal Tartu Ülikooli eripedagoogika eriala ning on viie aasta jooksul läbinud HEV-temaatilisi koolitusi mahus 72 tundi teemadel:

- Õpetaja arengukeskuse loojana –8 tundi

- Lihtsustatud õppel olevad õpilased tavakoolis ja HEV-õppevara – 8 tundi
- Koolist väljalangemise ennetus – 8 tundi
- Käelised tegevused töös erivajadustega lastega koolieelses lasteasutuses – 8 tundi
- Kaasaegne õpetus – 40 tundi

Logopeed on lõpetanud 1987. aastal Tartu Ülikooli pediaatria erialal, 2001. aastal on läbinud 320-tunnise eripedagoogika kursuse ning 60-tunnise täienduskoolituse „Logopeediline töö koolis“. Viimase viie aasta jooksul on ta läbinud HEV-temaatilisi koolitusi mahus 172 tundi teemadel:

- Autismi spektri häired: sekkumisviisid lasteaias ja koolis – 6 tundi
- Logopeediline töö lastega vanuses 1–7 – 120 tundi
- Õpetaja arengukeskuse loojana – 8 tundi
- Hüperaktiivne laps kodus ja kollektiivis – 14 tundi
- Koolist väljalangemise ennetamine – 8 tundi
- Õpilase vaimse tervise probleemide märkamine ja ennetamine koolis – 16 tundi

Õpiabirühma õpetaja on läbinud 2007. aastal 160 tunnise täiendkoolituse teemal „Laste õpiraskuste ennetamine ja ületamine“ ning viie aasta jooksul läbinud HEV-temaatilisi koolitusi mahus 42 tundi teemadel:

- Õppimine ja õpetamine liitklassis – 14 tundi
- Erivajadusega lapsed, algõpetus ja hindamine – 4 tundi
- Koolist väljalangemise ennetamine – 8 tundi
- Õpilasabi ümarlaud koolis – 16 tundi

Tabel 3. Tugispetsialistide ja tugimeetmeid rakendavate pedagoogide ametikohad ja osalemine täienduskoolitustel

Ametikoha nimetus	Kehtestatud ametikohtade arv	Täidetud ametikohtade arv	Ametikohal töötavate pedagoogide arv	Pedagoogide arv, kes on osalenud ametikohaga seotud eripedagoogilisel kursusel viimase viie aasta jooksul	
				EHIS	Dok
Eripedagoog	1,0	1,0	1	1	1
Logopeed	0,5	0,5	1	1	1
Pikapäevarühma kasvataja	0,5	0,5	1	0	0
Õpiabirühma õpetaja	0	0,19	1	1	1
Sotsiaalpedagoog	0	0	0	0	0
Koolipsühholoog	0	0	0	0	0
Kokku	2	2,19	4	3	3

2012/2013. õa-l Eestis	1084	106	106	10%	818	818	75%	134	134	12%	26	3%
2012/2013. õa-l rahvusvahelistel koolitustel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokku	3279	839	839	26%	2189	2189	67%	173	173	5%	78	2%

Tabel 6. Täienduskoolituse finantseerimine

Täienduskoolituse finantseerimine 01.01.– 31.12.2012	Summa eurodes	Protsent täienduskoolituskulust
Riigi poolt eraldatud vahendid	1925	96%
Pidaja poolt eraldatud vahendid	85	4%
Projektidest ja muudest allikatest finantseeritud täienduskoolituskulu	0	0
Koolituskulu kokku	2010	100%

Koolile on eraldatud 2012. aastal koolitusrahasid riigilt ja kooli pidajalt kokku 2010 eurot. Sellest 96% moodustas riigi poolt eraldatud vahendid ja 4% kooli pidaja vahendid.

III. TEMAATILISE RIIKLIKU JÄRELEVALVE PRIORITEETIDEST LÄHTUV KOKKUVÕTE

Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamise põhimõtted on kehtestatud kooli õppekavas. Õppekava on selles osas väheinformatiivne ja lakooniline, sisaldades peamiselt väljavõtteid põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest. Õppekavas kehtestatu ei anna selget ülevaadet koolis rakendatava tugisüsteemi tegelikest võimalustest. Kirjeldamata on koolis rakendatud tugimeetmete eesmärgid, mille määratlus aitab hilisema tegevuse käigus hinnata tugimeetmete tõhusust ja mõjusust. Reguleerimata on ka HEV-õpilaste hindamine. Puuduvad detailselt lahtikirjutatud tegevused, arvestades konkreetset kooli olusid ja vajadusi. Kooli õppekava on avalikustatud kooli veebilehel.

Kooli direktor on käskkirjadega määranud hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ja individuaalse arengu jälgimise kaardi koostajad.

Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamiseks rakendatakse erinevaid tugimeetmeid: õpiabirühmad põhiharidust omandavatele õpilastele eripedagoogilise ja logopeedilise abi osutamiseks, väikeklass, pikapäevarühm.

Üks kord õppeaastas viiakse iga õpilase ja tema vanematega läbi arenguveestlus.

Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart on koostatud 19-le hariduslike erivajadustega õpilasele, 6-le õpilasele rakendatakse individuaalset õppekava ning 1 õpilane õpib riikliku lihtsustatud õppekava järgi.

Koolis on moodustatud HEVi tugirühm, mille ümarlaua nõupidamised toimuvad vähemalt kaks korda kuus.

Tugispetsialistidest töötavad koolis eripedagoog, logopeed, õpiabirühma õpetaja ja pikapäevarühma õpetaja. Viimase viie aasta jooksul on tugispetsialistid läbinud hariduslike erivajadustega laste toetamise temaatilisi täienduskoolitusi mahus 286 tundi, mis näitab et tugispetsialistide osalus täiendkoolitustel on passiivne.

IV. ETTEPANEKUD DIREKTORILE

1. Täiendada kooli õppekava, võttes arvesse konkreetse kooli olud ja vajadused.
2. Täiendada kooli õppekavas peatükki hariduslike erivajadustega õpilaste töö korraldamise põhimõtted, mis sisaldaks süvendatud lähenemist õpilaste toetamise korralduslikele alustele tulenevalt kooli võimalustest. Samuti reguleerida hariduslike erivajadustega õpilaste hindamine.
3. Suunata tugispetsialiste ja abipersonali aktiivsemalt osalema erialastel täienduskoolitustel.

V. ETTEKIRJUTUSED DIREKTORILE

Ei ole.

VI. ETTEPANEKUD PIDAJALE

Võimalusel suurendada koolile eraldatud täienduskoolitusrahasid sihtotstarbega tugispetsialistide ja muu personali täienduskoolitusteks.

VII. RIIKLIKU JÄELEVALVE TEOSTAMISEL OSALENUD AMETNIKU NIMI JA AMETIKOHT

Monika Adamson, Põlva Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna peaspetsialist-inspektor.